

Гагарін Микола

*к. пед. н., доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

Гомонюк Ірина

*магістрант факультет соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

В умовах реформування вітчизняного освітнього простору одним з першочергових завдань є підготовка нової генерації керівників-лідерів, здатних визначати напрями розвитку закладу освіти, його цілі і методи досягнення; враховувати ризики в умовах конкурентної боротьби на ринку освітніх послуг.

Проблематику управлінської діяльності загалом та ризик-менеджмент досліджували Б. Гаєвський, Г. Єльнікова, В. Лук'янова, Н. Черненко та ін. [1; 2; 3; 4].

Загальноприйнятим є визначення поняття «управління» як процесу переведення системи з одного якісного стану в інший у відповідності з метою управління. Зокрема, Г. Єльнікова розглядає управління як особливий вид людської діяльності в умовах постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовища, що забезпечує цілеспрямований вплив на керовану систему для збереження і впорядкування її в межах заданих параметрів на основі закономірностей розвитку та дії механізмів самоуправління [1].

Як зазначає Б. Гаєвський, «Процес управління є впорядкування системи, що здійснюється в системах, у яких існує мережа причинно-наслідкових залежностей, здатних у межах даної основної якості переходити з одного стану в інший» [2, с. 10].

Управління ризиками є новим напрямом у дослідженнях системи освіти, що дає змогу прогнозувати і запобігати негативним явищам та досягати мети довгострокових програм розвитку закладів освіти. Етимологія терміну «ризик» походить від грецьких слів «*ridsikon, ridsa*» – «стрімчак, скеля»; у латинській мові «*resecum*» – «скеля / небезпека зіткнення з нею»; італійській мові «*risiko*» – «небезпека, погроза»; «*risicare*» – «лавірувати між скель»; французькій «*risque*» – погроза, ризикувати (буквально – об'їжджати стрімчак, скелю); португальській – «прямовисну скелю» [3].

Безперечно, «ризик» необхідно розглядати як можливість

отримання позитивних або негативних результатів дій. Гіпотетично така ситуація пояснюється усвідомленням того, що досягти певних позитивних результатів неможливо без виконання дій, що можуть привести і до несприятливих наслідків.

Сучасні науковці виокремлюють наступні групи ризиків у сфері освіти:

– політико-правові (ризик зміни пріоритетів / стратегій державної політики в галузі освіти, ризик недосконалості механізмів реалізації державної політики в галузі освіти на регіональному та місцевому рівнях, ризик змін законодавства щодо регулювання (регламентування) діяльності закладів освіти);

– фінансово-економічні (ризик недостатнього бюджетного фінансування; ризик недосконалості механізмів залучення коштів партнерів (гранти, спонсорські внески тощо));

– організаційно-технічні (ризик невідповідності організаційної структури закладу освіти її цілям, завданням і функціям; ризик недостатності матеріально-технічного забезпечення закладу освіти; ризик невідповідності технічним, санітарним, пожежним та іншим нормам безпеки життєдіяльності);

– кадрові (ризик зменшення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу у закладі освіти, ризик плинності кадрів; ризик порушення норм корпоративної культури; ризик демотивування персоналу; ризик проявів професійних деструкцій) [3].

На наш погляд, доречним є удосконалення підготовки майбутніх керівників щодо здатності ідентифікувати та управляти ризиками у освітньому процесі з метою забезпечення оптимального функціонування закладу освіти.

Список використаних джерел

1. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні. Київ : ДАККО, 1999. 303 с.
2. Гаєвський Б. А. Основи науки управління. Київ : МАУП, 1997. 112 с.
3. Лук'янова В. В. Діагностика ризику діяльності підприємства. – Хмельницький : ПП Ковальський В. В., 2007. 312 с.
4. Черненко Н. М. Підготовка майбутніх менеджерів освіти до управління ризиками. Одеса : Атлант, 2016. 386 с.